JAKŠIŠKIO PILKAPYNAS

Andra SIMNIŠKYTĖ, Laurynas KURILA

2001 m. buvo tęsiami tyrinėjimai Jakšiškio pilkapyne (Anykščių r.). 2000 m. paminkle kelių ekspedicijų metu ištirti 3 pilkapiai. 2001 m. ištirtas dar vienas pilkapis (4), buvęs kvartalinės linijos zonoje. Pilkapis buvo kalvos, ant kurios išsidėsčiusi centrinė pilkapyno grupė, R papėdėje, apie 18 m į V nuo užpelkėjusio ežeriuko pakraščio. Tai toliausiai rytuose esantis pilkapis, žalojamas kvartalinės linijos.

Pilkapio centras ir Š sampilo dalis nuardyti kvartalinės linijos. Griovio pėdsakai išryškėjo tik pilkapio PR ir P pakraščiuose. Sprendžiant pagal išlikusias išorines pilkapio konstrukcijas, sampilas buvęs maždaug 9–10 m skersmens.

Pilkapį supo ištisinis griovys su 1,3 ir 2 m pločio tarpeliais P ir V pusėje. Griovys buvo 0,45–1 m pločio, užpildytas intensyvia juoda, bet nedegėsinga žeme. Griovio užpilde rasti 2 akmenys.

Pilkapio centre, ant pagrindo, kuris pasiektas maždaug 45–50 cm gylyje, rasta 2 sudegintų mirusiųjų: vyro ir moters palaikai. Jų kapų įrengimo pobūdis turėjo skirtumų ir panašumų. Moters degintiniai kauliukai aptikti 20– 40 cm gylyje, 5–6 m^2 plote. Šio plotelio R dalies centre aptikta 140 cm ilgio, 110 cm pločio ir 30 cm storio anglinga dėmė. Joje degintinių kauliukų rasta labai nedaug. Tarp degintinių kauliukų, šalia jų ir anglingoje dėmėje rasta šiek tiek grublėtos keramikos. Kita, tankesnė ir labiau koncentruota kauliukų sankaupa šliejosi į R nuo pirmosios. Daugiausia kauliukų aptikta nedideliame, iki 0,5 m skersmens plotelyje, 5–10 cm storio sluoksnelyje. Prie pat jų aptiktos kelios keramikos šukės, analogiškos anksčiau rastosioms. Antropologinės analizės rezultatai parodė, jog tai – vyro kapas. Taigi nepaisant skirtumų tarp degintinių kauliukų koncentracijos, abiejų mirusiųjų kauliukai buvo švariai išrinkti iš laužo, be degėsiukų, sumaišyti su smėliu. Abu kapus jungė dar ir tapati keramika. Remiantis šiais požymiais galima teigti, jog tai vienalaikė 2 asmenų kapavietė.

Pilkapyje, be degintinių kauliukų ir lipdytos keramikos, atsitiktinai dar rasti 3 metalinių dirbinių fragmentai: antkaklės plokščiais užkeistais galais fragmentas, žalvarinio apkaustėlio dalis ir grandelė.

Pagal pilkapio kapų įrengimą ir radinius pilkapį reikėtų datuoti viduriniojo geležies amžiaus pabaiga – vėlyvojo geležies amžiaus pradžia.

JAKŠIŠKIS BARROW CEMETERY

In the barrow investigated in 2001, in its center, on the foundation, a simultaneous burial site of 2 cremations was found. Except for tens of rusticated potsherds, no other burial finds were collected. Basing on equipment of graves and stray artefacts, the barrow should be dated between the end of the Middle Iron Age and the beginning of the Late Iron Age.